

ساختار کتاب

کتاب **جامعه‌شناسی (۱)** شب امتحان از چهار قسمت اصلی تشکیل شده است که به صورت زیر است:

۱- **آزمون‌های نوبت اول:** آزمون‌های شماره ۱ تا ۴ این کتاب مربوط به مباحث نوبت اول است که خودش به دو قسمت تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۱ و ۲ را درس به درس طبقه‌بندی کرده‌ایم؛ بنابراین شما به راحتی می‌توانید پس از خواندن هر درس از درس‌نامه، تعدادی سؤال را بررسی کنید. حواستان باشد این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره‌ای و مثل یک آزمون کامل هستند.

ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۳ و ۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم تا دو آزمون نوبت اول مشابه آزمون‌های شما را که معلمان از شما خواهد گرفت، ببینید.

۲- **آزمون‌های نوبت دوم:** آزمون‌های شماره ۵ تا ۱۲ از کل کتاب و مطابق امتحان پایان سال طرح شده‌اند. این قسمت هم، خودش به دو بخش تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۵ تا ۸ را که برای نوبت دوم طرح شده‌اند هم طبقه‌بندی کرده‌ایم. با این کار باز هم می‌توانید پس از خواندن هر درس، تعدادی سؤال مرتبط با آن درس را پاسخ دهید. هر کدام از این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره دارند؛ در واقع در این بخش، شما ۴ آزمون کامل را می‌بینید.

ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۹ تا ۱۲ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم؛ پس، در این بخش با ۴ آزمون نوبت دوم، مشابه آزمون پایان سال معلمان مواجه خواهید شد.

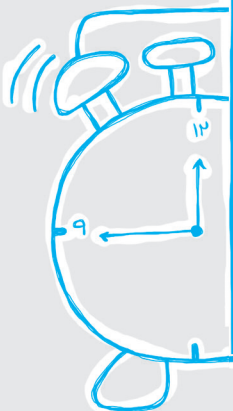
۳- **پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها:** در پاسخ تشریحی آزمون‌ها، همه آن‌چه را که شما باید در امتحان بنویسید تا نمره کامل کسب کنید، برایتان نوشته‌ایم.

۴- **درس‌نامه کامل شب امتحانی:** این قسمت، برگ برنده شما نسبت به کسانی است که این کتاب را نمی‌خوانند (🙄) در این قسمت، همه آن‌چه را که شما برای گرفتن نمره عالی در امتحان جامعه‌شناسی (۱) نیاز دارید تنها در ۱۵ صفحه آورده‌ایم، بخوانید و لذتش را ببرید! **یک راهکار:** موقع امتحان‌های نوبت اول می‌توانید از سؤال‌های درس‌های ۱ تا ۷ آزمون‌های ۵ تا ۸ هم استفاده کنید!

فهرست

نوبت	شماره صفحه آزمون	شماره صفحه پاسخ‌نامه	توضیح
اول	۳	۲۳	آزمون شماره ۱ (طبقه‌بندی شده)
اول	۵	۲۳	آزمون شماره ۲ (طبقه‌بندی شده)
اول	۷	۲۴	آزمون شماره ۳ (طبقه‌بندی نشده)
اول	۹	۲۵	آزمون شماره ۴ (طبقه‌بندی نشده)
دوم	۱۱	۲۵	آزمون شماره ۵ (طبقه‌بندی شده)
دوم	۱۳	۲۶	آزمون شماره ۶ (طبقه‌بندی شده)
دوم	۱۵	۲۶	آزمون شماره ۷ (طبقه‌بندی شده)
دوم	۱۷	۲۷	آزمون شماره ۸ (طبقه‌بندی شده)
دوم	۱۹	۲۸	آزمون شماره ۹ (طبقه‌بندی نشده)
دوم	۲۰	۲۸	آزمون شماره ۱۰ (طبقه‌بندی نشده)
دوم	۲۱	۲۹	آزمون شماره ۱۱ (طبقه‌بندی نشده)
دوم	۲۲	۲۹	آزمون شماره ۱۲ (طبقه‌بندی نشده)

درس‌نامه توپ برای شب امتحان

ردیف	آزمون شماره ۱	رشته: ادبیات و علوم انسانی	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه	kheilisabz.com	نمره
	درس اول				
۱	درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید. در علوم انسانی به فعالیتی که موجودات زنده انجام می‌دهند، کنش می‌گویند.				۰/۵
۲	عبارت زیر را تکمیل کنید. در بسیاری از موارد آدمیان کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ..... و ..... آن انجام می‌دهند.				۰/۵
۳	در عبارات زیر انواع پیامدهای کنش را به طور کامل مشخص کنید. الف) «دانش‌آموزی کتاب درسی خود را مطالعه می‌کند. در پی آن، اولاً به پرسش‌های آزمون پاسخ می‌دهد و ثانیاً معلم متناسب با تلاش او نمره می‌دهد.» ب) «فردی که به صورت مداوم وضو می‌گیرد دست و صورت او پاکیزه می‌شود.»				۱
	درس دوم				
۴	درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید. کنش اجتماعی تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت می‌گیرد.				۰/۵
۵	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. پدیده‌های جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی چگونه ضروری می‌شوند؟				۰/۵
۶	در متن زیر انواع پدیده‌های اجتماعی را مشخص کنید. «فردی به تنهایی و با صدای دلخواه در مکانی مطالعه می‌کند. فرد دیگری وارد می‌شود؛ او برای رعایت حقوق دیگری، مطالعه خود را با صدای آرام‌تری ادامه می‌دهد.»				۱
	درس سوم				
۷	درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید. مصراع «بنی‌آدم اعضای یک پیکرند» بیانگر مقایسه جهان اجتماعی با موجودات زنده می‌باشد.				۰/۵
۸	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. چگونه جهان اجتماعی فرو می‌ریزد؟				۱
۹	به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید. الف) شکل روبه‌رو چه چیزی را نشان می‌دهد؟ ب) به ترتیب پدیده‌هایی مانند: خانواده، ستارگان، فرشتگان، بیابان، سیل در کدام قسمت شکل قرار می‌گیرند؟ پ) از بررسی شکل مقابل، چه نتیجه‌ای می‌گیرید؟				۱/۵
		<p>په‌ها دقت کنین این سوال از جدول صفحه ۲۰ طراحی شده؛ ابتدا جدول پر بشه بعد به این سوال پاسخ بدین.</p>			
	درس چهارم				
۱۰	درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید. تمامی پدیده‌های اجتماعی، هویتی معنایی و ذهنی دارند.				۰/۵
۱۱	کدام‌یک از گزینه‌های زیر در ارتباط با معیارهای تقسیم‌بندی جهان اجتماعی درست نیست؟ ۱) در یک سوی پیوستار پدیده‌هایی هستند که بُعد محسوس قوی‌تری دارند؛ مانند کنش‌های بیرونی و در سوی دیگر پدیده‌هایی قرار می‌گیرند که بعد معنایی و ذهنی بیشتری دارند مانند عقاید اجتماعی. ۲) طیف یا پیوستاری شکل می‌گیرد که در یک سوی آن کلاس و در سوی دیگر آن نظام آموزشی قرار دارد. ۳) طیف یا پیوستاری ترسیم می‌شود که در یک سوی آن پدیده اجتماعی خرد مانند ارزش‌ها قرار دارد و در سوی دیگر پدیده‌های کلان مانند فرهنگ قرار دارد. ۴) در یک سوی پیوستار علائم راهنمایی و رانندگی و در سوی دیگر نظم قرار می‌گیرد.				۰/۵
۱۲	خرد و کلان و عینی و ذهنی بودن پدیده‌های اجتماعی زیر را مشخص کنید. تصور من از معلم کلاس اول ابتدایی – عدالت اجتماعی – شهر				۱/۵
	درس پنجم				
۱۳	گزینه درست را انتخاب کنید. کدام‌یک از گزینه‌های زیر، در ارتباط با تفاوت جهان‌های اجتماعی درست است؟ ۱) جمعیت یک جامعه کم و زیاد می‌شود، اقتصاد آن رشد یا افول می‌کند و جهان اجتماعی به جهان، اجتماعی دیگری تبدیل می‌شود. ۲) تفاوت‌هایی که به حوزه نمادها و هنجارها برمی‌گردد تا زمانی که ناشی از تغییرات عمیق‌تر نباشد، درون یک جهان اجتماعی پذیرفته خواهند شد. ۳) تغییرات و تفاوت‌هایی به وجود می‌آید که نشان از ظهور جهان اجتماعی جدید دارد؛ مانند تفاوت‌هایی که مربوط به لایه‌های سطحی است. ۴) تفاوت‌هایی که به ارزش‌های کلان و اعتقادات اصلی بازگردد، از نوع تفاوت‌هایی نیست که جهان‌های اجتماعی را به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌کند.				۰/۵

ردیف	آزمون شماره ۱	نوبت اول پایه دهم دوره متوسطه دوم	نمره
	جامعه‌شناسی (۱)	رشته: ادبیات و علوم انسانی	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه
	kheilisabz.com		
۱۴	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. جهان‌های اجتماعی متنوع حاصل چیست؟		۱
۱۵	ویژگی‌های دیدگاه تک‌خطی به تاریخ بشر را بنویسید.		۱
درس ششم			
۱۶	عبارت زیر را تکمیل کنید. جهان‌های اجتماعی مختلف را می‌توان براساس آرمان‌ها و ارزش‌های آن‌ها و نیز ..... و ..... که به دنبال می‌آورند، ارزیابی کرد.		۰/۵
۱۷	گزینه درست را انتخاب کنید. هر جهان اجتماعی تا زمانی که از طریق ..... افراد پابرجاست، پیامدهای ..... آن نیز باقی است، ولی در پی برداشته شدن ..... آن، جهان اجتماعی جدیدی شکل خواهد گرفت.	۱) مشارکت اجتماعی - ضروری - الزام‌های ۲) فعالیت‌های - غیرطبیعی - پیامدهای ۳) مشارکت اجتماعی - ارادی - الزام‌های ۴) فعالیت‌های - ارادی - پیامدهای	۰/۵
۱۸	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. چرا شیوه زندگی انسان‌های شهرنشین و کوچ‌نشین متفاوت است؟		۰/۵
۱۹	در مورد جهان متجدد به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید. الف) چرا انسان‌ها در این جهان در یک قفس آهنین اسیر می‌شوند؟ ب) انسان‌ها به دنبال کدام اهداف هستند و در این راه از چه نوع علمی استفاده می‌کنند و این علوم، چه قابلیت‌هایی دارد؟	برای پاسخ به این دو سوال به روابط عدت و معلولی صفحه ۴۴ دقت پشه.	۱/۵
درس هفتم			
۲۰	عبارت زیر را تکمیل کنید. آرمانی یا واقعی بودن هر پدیده اجتماعی وابسته به ..... و ..... افراد در هر جهان اجتماعی است.		۰/۵
۲۱	گزینه درست را انتخاب کنید. عبارت «پدیده‌ای در یک جهان اجتماعی در قلمرو آرمانی قرار می‌گیرد و در جامعه دیگری در قلمرو واقعیت قرار دارد» با کدام گزینه مرتبط نیست؟ ۱) امنیت برای یک کشور آشوب‌زده پدیده‌ای آرمانی است و برای یک جامعه بسامان پدیده‌ای واقعی است. ۲) حدود قلمرو واقعی و آرمانی هر جهان اجتماعی دستخوش تغییر می‌شود و از جامعه‌ای به جامعه دیگر نیز تغییر می‌پذیرد. ۳) استقلال سیاسی در ایران پیش از انقلاب اسلامی یک آرمان بود که با انقلاب اسلامی به یک واقعیت تبدیل شد. ۴) آرمانی یا واقعی بودن هر پدیده اجتماعی وابسته به نگرش و عملکرد افراد در هر جهان اجتماعی نیست.		۰/۵
۲۲	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. آرمان اجتماعی را تعریف کنید.		۰/۵
۲۳	کدام جوامع نمی‌توانند در مورد حق یا باطل بودن عقاید و ارزش‌ها داوری کنند؟		۱
۲۴	چگونه جوامع می‌توانند حقیقت را به قلمرو آرمانی و واقعی خود وارد کنند؟		۰/۵
درس هشتم			
۲۵	هر یک از تعاریف ستون اول به کدامیک از مفاهیم ستون دوم مربوط می‌شود؟ (دو مفهوم اضافه است). الف) متولد دوم اسفند ۷۹ ب) صبور و آزاده پ) معلم ت) استکبارستیزی	۱) اکتسابی ۲) انتسابی ۳) اجتماعی ۴) بُعد ناخودآگاه ۵) بُعد فطری	۱
۲۶	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. عبارت «یک انسان باتقوا جهانی را تغییر می‌دهد» تعامل و تمایز کدامیک از ابعاد هویتی را نشان می‌دهد؟		۰/۵
۲۷	عبارت زیر را تکمیل کنید. وجود نظریات درباره هویت، نشانه این است که امکان ..... و ..... در شناخت هویت وجود دارد.		۰/۵
۲۰	موفق باشید	جمع نمرات	

شماره	جامعه‌شناسی (۱)	رشته: ادبیات و علوم انسانی	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه	kheilisabz.com
ردیف	آزمون شماره ۱۰			
نوبت دوم پایه دهم دوره متوسطه دوم				
۲	<p>الف) درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.</p> <p>۱ بعضی از ویژگی‌های هویتی همواره در حال تغییرند، مانند جایگاه فرد در جهان اجتماعی.</p> <p>۲ به مجموعه فعالیت‌هایی که برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرد، جامعه‌پذیری می‌گویند.</p> <p>۳ افراد پس از تولد، هویت اجتماعی انتسابی خود را به صورت انفعالی در محیط خانواده و غیر آن می‌پذیرند.</p> <p>۴ هویت اجتماعی افراد پدیده‌ای گسترده‌تر از هویت فرهنگی جهان اجتماعی است.</p>			
۲	<p>ب) عبارتهای زیر را تکمیل کنید.</p> <p>۵ می‌توان پیوستاری در جهان اجتماعی ترسیم کرد که در یک سوی آن ..... مانند کنش اجتماعی و در سوی دیگر ..... مانند فرهنگ قرار دارند.</p> <p>۶ تفاوت‌هایی که به حوزه نمادها و هنجارها باز می‌گردد تا زمانی که ناشی از تغییرات در ..... نباشد، درون یک جهان اجتماعی پذیرفته خواهند شد.</p> <p>۷ جهان‌های اجتماعی مختلف را می‌توان براساس آرمان‌ها و ارزش‌های آن‌ها و نیز ..... و ..... که به دنبال می‌آورند، ارزیابی کرد.</p> <p>۸ تصور اعضای جهان اجتماعی از یک وضعیت مطلوب فرهنگی، اقتصادی یا سیاسی، ..... نام دارد.</p>			
۱	<p>پ) هر یک از عبارتهای سمت راست را به عبارت مرتبط با آن در سمت چپ وصل کنید. (سه مفهوم، اضافه است).</p> <p>۹ پیامدهایی که خودشان کنش نیستند. الف) خانواده</p> <p>۱۰ تفکر و تخیل ب) پیامدهای ارادی</p> <p>۱۱ تغییر آرمان‌ها و ارزش‌های زندگی آدمیان پ) پیامدهای غیرارادی</p> <p>۱۲ مهم‌ترین نهاد اجتماعی ت) کنش درونی</p> <p>ث) کنش بیرونی</p> <p>ج) شناخت خداوند، فرشتگان و جهان ماورای طبیعت</p> <p>چ) شناخت طبیعت</p>			
۰/۵	<p>ت) گزینه درست را انتخاب کنید.</p> <p>۱۳ کدام گزینه ویژگی‌های جهان متجدد را به درستی نشان نمی‌دهد؟</p> <p>۱) عرصه بر سایر کنش‌های انسانی مانند کنش‌های عاطفی و اخلاقی تنگ می‌شود.</p> <p>۲) با رشد علوم تجربی، امکان ارزیابی ارزش‌ها و آرمان‌های بشری امکان‌پذیر می‌شود.</p> <p>۳) افرادی را که قصد تسلط بر جهان دارند، به تدریج اسیر یک نظام اجتماعی برنامه‌ریزی شده می‌کنند.</p> <p>۴) قفس آهنینی شکل می‌گیرد که همه ابعاد وجود انسان‌ها را احاطه کرده و اراده و آزادی آنان را از بین می‌برد.</p>			
۲	<p>ث) به سؤال‌های زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>۱۴ نوع تحرک اجتماعی را در عبارات زیر مشخص کنید.</p> <p>الف) از سه فرزند یک خانواده یک فرزند پزشک می‌شود و دو فرزند به کار آزاد مشغول می‌شوند.</p> <p>ب) فرزند کارمند یک اداره که وکیل می‌شود.</p> <p>پ) مسئول روابط عمومی اداره آموزش و پرورش به اداره آموزش عالی انتقال پیدا می‌کند.</p> <p>ت) دو فرزند یک خانواده مدیر، که هر دو مدیر کل هستند.</p>			
۱	<p>ج) به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید.</p> <p>۱۵ منظور از تحول فرهنگی منفی چیست؟ یک مثال ذکر کنید.</p>			
۲	<p>۱۶ نمودار روبه‌رو را شرح دهید.</p> <p style="text-align: center;"> </p>			
۲	<p>۱۷ عبارت «همچون کسانی نباشید که خداوند را فراموش کردند، سپس خداوند نیز آن‌ها را از یاد خودشان برد» (حشر: ۱۹)، به کدام یک از آسیب‌های تحولات هویتی اشاره دارد؟ توضیح دهید.</p>			
۲	<p>۱۸ انقلاب اسلامی ایران پیامد چه بود؟ برخی اندیشمندان غربی آن را چگونه تفسیر می‌کردند؟</p>			
۲	<p>۱۹ علت تهاجم اقتصادی استعمارگران غربی علیه سایر ملت‌ها مانند کشور هند چیست؟</p>			
۱/۵	<p>۲۰ تولید سؤال براساس محتوای خلاصه درس چهاردهم</p>			
۲	<p>۲۱ در نظام اسلام، مقررات چگونه شکل می‌گیرند و شناخته می‌شوند؟</p>			
۲۰	<p>جمع نمرات موفق باشید</p>			

پاسخ‌نامه تشریحی

آزمون شماره ۱ (نوبت اول)

۱- نادرست: در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، کنش می‌گویند.

۲- ارادی - غیرارادی

۳- الف) پاسخ به پرسش‌های آزمون: پیامد ارادی مطالعه اوست.

نمره‌دادن توسط معلم پیامد ارادی (وابسته به اراده معلم)

ب) پاکیزه شدن دست و صورت: پیامد طبیعی کنش (به اراده فرد بستگی ندارد).

۴- نادرست: کنش اجتماعی تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد.

۵- هنجارها و ارزش‌های اجتماعی بعد از آن که از طریق کنش‌های اجتماعی تحقق پیدا

کردند پدیده‌های جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی را ضروری می‌سازند.

۶- مطالعه کردن به تنهایی: کنش فردی؛ فرد دیگری وارد اتاق می‌شود: مطالعه فرد به کنش اجتماعی

تبدیل می‌شود و پای هنجارها و ارزش‌های اجتماعی را به میان می‌آورد. او برای رعایت حقوق دیگری

(تحقق یک ارزش)، مطالعه خود را با صدای آرام‌تری ادامه می‌دهد. (پیدایش یک هنجار)

۷- درست

۸- هرگاه یک نسل نتواند فرهنگ خود را حفظ کند یا نتواند آن را به نسل بعد منتقل سازد

جهان اجتماعی آن فرو می‌ریزد یا دگرگون می‌شود.

۹- الف) گستره جهان اجتماعی (بسط جهان اجتماعی)

ب) خانواده: (جهان اجتماعی) - ستارگان، بیابان، سیل (بیرون جهان اجتماعی): جهان طبیعی -

فرشتگان (بیرون جهان اجتماعی): جهان ماوراءالطبیعه

پ) هر یک از موجوداتی که بیرون جهان اجتماعی قرار دارند؛ یعنی موجودات طبیعی و ماوراءالطبیعی

به واسطه ارتباطی که با زندگی اجتماعی انسان پیدا می‌کنند، در گستره جهان اجتماعی قرار می‌گیرند.

۱۰- درست

۱۱- گزینه «۳»

۱۲- تصور من از معلم کلاس اول ابتدایی ← خرد و ذهنی

عدالت اجتماعی ← کلان و ذهنی شهر ← کلان و عینی

۱۳- گزینه «۲»

۱۴- تنوع آگاهی و نگرش انسان‌ها و همچنین تنوع اراده و اختیار آن‌ها، سبب پیدایش

جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود.

۱۵- گروهی نگاه تک‌خطی به تاریخ بشریت دارند، معتقدند و همه جوامع انسانی شبیه یکدیگرند و

بر همین اساس مسیر یکسانی را نیز طی می‌کنند. همه جوامع در یک خط قرار می‌گیرند. بعضی

از آن‌ها در این مسیر واحد پیشرفته‌تر هستند و بعضی در مقایسه با جوامع پیشرفته عقب مانده‌اند

و جوامعی که به لحاظ تاریخی عقب مانده‌اند، باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند.

۱۶- فرصت‌ها - محدودیت‌ها

۱۷- گزینه «۱»

۱۸- انسان پس از ساختن خانه‌اش ناچار می‌شود متناسب با شرایط خانه (جهان اجتماعی) در

خود و شیوه زندگی‌اش تغییر ایجاد کند، به همین دلیل شیوه زندگی کوچک‌نشین، یکجانشین،

شهرنشین متفاوت می‌شود.

۱۹- الف) در جهان متجدد کنش‌هایی که اهداف دنیوی را با وسایل و ابزار علوم تجربی

تعقیب می‌کنند، به شدت رواج می‌یابند. رواج این دسته از کنش‌های حسابگرانه معطوف به

دنیا، عرصه را بر سایر کنش‌های انسانی مانند کنش‌های عاطفی و اخلاقی تنگ می‌کنند. این

نوع کنش‌ها افرادی را که قصد تسلط بر جهان را دارند به تدریج اسیر یک نظام اجتماعی

برنامه‌ریزی‌شده‌ای می‌کند که مثل قفس آهنین همه ابعاد وجود آنان را احاطه می‌کند و

فرصت‌هایی از این قفس خودساخته را از آنان می‌گیرد.

ب) در جهان متجدد آدمیان متوجه اهداف دنیوی‌اند و برای رسیدن به این اهداف از علوم تجربی استفاده می‌کنند. این علوم با روش تجربی و تکنولوژی حاصل از آن قدرت پیش‌بینی و پیشگیری حوادث و مسائل طبیعی را به انسان می‌دهد.

۲۰- نگرش - عملکرد

۲۱- گزینه «۴»

۲۲- به مجموعه اهداف و ارزش‌های مشترکی که اعضای یک جهان اجتماعی خواهان رسیدن

به آن‌ها هستند آرمان اجتماعی می‌گویند. (تصور اعضای جهان اجتماعی از وضعیت مطلوب

سیاست، اقتصاد و ... آرمان اجتماعی است.)

۲۳- جهان‌های اجتماعی که علم را محدود به دانش تجربی می‌دانند و عقل و وحی را به عنوان

دو روش علمی معتبر نمی‌دانند، نمی‌توانند از حق یا باطل بودن عقاید و آرمان‌ها سخن بگویند.

۲۴- جوامع مختلف با ایمان به عقاید و ارزش‌های حقیقی، آن‌ها را به قلمرو آرمانی خود وارد

می‌کنند و اگر هنجارها و اعمال خود را نیز براساس این عقاید و ارزش‌ها سامان دهند به

قلمرو واقعی نیز راه می‌یابند.

۲۵- الف) ← ۲   ب) ← ۱

پ) ← ۳   ت) ← ۵

۲۶- تأثیر جهان نفسانی بر جهان اجتماعی

جهان اجتماعی → جهان نفسانی

۲۷- خطا - اشتباه

آزمون شماره ۱۰ (نوبت دوم)

- ۱- درست
  - ۲- نادرست: به فرایندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند و مسیری که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی می‌شود، جامعه‌پذیری می‌گویند.
  - ۳- درست
  - ۴- نادرست: هویت فرهنگی جهان اجتماعی، پدیده‌ای گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است.
  - ۵- پدیده‌های خرد - پدیده‌های کلان
  - ۶- لایه‌های عمیق
  - ۷- فرصت‌ها - محدودیت‌ها (پیامدها - الزام‌هایی)
  - ۸- آرمان اجتماعی
  - ۹- ← پ) پیامدهای غیرارادی
  - ۱۰- ← ت) کنش درونی
  - ۱۱- ← ج) شناخت خداوند، فرشتگان و جهان ماورای طبیعت
  - ۱۲- ← الف) خانواده
  - ۱۳- گزینه «۲»
  - ۱۴-
- الف) تحرک اجتماعی صعودی درون‌نسلی   ب) تحرک اجتماعی صعودی میان‌نسلی
پ) تحرک اجتماعی افقی درون‌نسلی   ت) تحرک اجتماعی افقی میان‌نسلی
- ۱۵- اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست می‌دهد فرهنگ حق باشد یا آن‌که جهت تحولاتی که رخ می‌دهد به سوی فرهنگ حق نباشد، تحول فرهنگی منفی است.
- مقاله:** تحول جامعه نبوی به جامعه اموی تحول فرهنگی منفی است.
- ۱۶- هویت خانوادگی افراد بخشی از هویت اجتماعی و نتیجه عضویت در یک خانواده است. در جهان اجتماعی به هر شکل از زندگی، خانواده نمی‌گویند فقط تنها شکلی از زندگی که براساس عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای نهاد خانواده می‌باشد، پذیرفته می‌شود. در مقابل، نهاد خانواده نیز تا زمانی دوام می‌آورد که گروه‌های خانوادگی، عقاید و ارزش‌ها و هنجارها و نمادهای آن را بپذیرند.
  - ۱۷- از خودبیگانگی حقیقی (فطری): اگر عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی مانع از آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود، آن جهان دچار از خودبیگانگی حقیقی (فطری) می‌شود. قرآن کریم فراموش کردن خداوند را سبب فراموشی انسان از خود می‌داند و می‌فرماید «همچون کسانی نباشید که خداوند را فراموش کردند سپس خداوند نیز آن‌ها را از یاد خودشان برد» و براساس نگاه قرآن تنها جهان اجتماعی توحیدی است که درهای آسمان و زمین را به روی انسان می‌گشاید و او را با حقیقت خود و جهان هستی آشنا می‌کند.
  - ۱۸- انقلاب اسلامی ایران حاصل یک سده مقاومت هویت اسلامی ایران در برابر هجوم سیاسی و اقتصادی غرب بود. بازگشت ایران به اسلام بازگشت به یک خویش‌ن‌صرفاً تاریخی و جغرافیایی که با اندیشه‌های دنیوی غربی تفسیر می‌شد (سکولار) نبود، بلکه بازگشت به خویش‌ن الهی و توحیدی بود.
  - ۱۹- اقتصاد روزنه ورود استعمار و نابودی هویت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جوامع به شمار می‌رود. کمپانی هند شرقی انگلیس که با ماهیت اقتصادی و تجاری فعالیت می‌کرد؛ عملاً ابزاری برای هویت‌زدایی و غارت و چپاول دارایی‌های عظیم مردم هند بود و مقاومت مردم هند به رهبری گاندی، نمونه‌ای از واکنش به چنین اقداماتی بود.

۲۰- خلاقانه

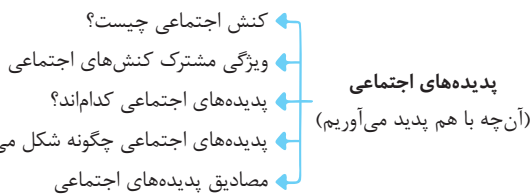
۲۱- در نظام اسلامی احکام و مقررات با خواست مردم و در ذیل اراده و مشیت خداوند شکل می‌گیرند و با عقل و وحی شناسایی می‌شوند.

درس نامه توپ برای شب امتحان

پیامدهای غیرارادی: این دسته از پیامدها کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آن‌ها را اراده کند، بلکه نتیجه طبیعی کنش هستند، مانند وقتی شما در و پنجره‌ها را باز می‌کنید هوای کلاس تغییر می‌کند (پیامد طبیعی) یا فردی به صورت مداوم وضو می‌گیرد (کنش انسانی) ← دست و صورت او پاکیزه می‌شود (پیامد طبیعی)

نکته: پیامدهای غیرارادی کنش انسان، قطعی است؛ یعنی حتماً انجام می‌شود. پیامدهایی که به اراده انسان‌ها وابسته است؛ یعنی ممکن است انجام بشود یا نشود. در بسیاری از موارد، آدمیان کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن انجام می‌دهند و از انجام برخی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می‌کنند.

درس ۲ پدیده‌های اجتماعی (آن چه با هم پدید می‌آوریم)

کلیدواژه‌ها: کنش اجتماعی، ویژگی‌های کنش اجتماعی، پدیده‌های اجتماعی، پدیده خرد اجتماعی، پدیده کلان اجتماعی

کنش اجتماعی

کنش اجتماعی نوعی کنش انسانی است که با توجه به دیگران انجام می‌شود. **ویژگی مشترک کنش‌های اجتماعی:** در کنش اجتماعی آگاهی و اراده کنشگر، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست؛ مانند: سلام کردن، رعایت حق تقدم و ... کنش اجتماعی تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد؛ مانند: رعایت قوانین راهنمایی در نیمه‌شب و به دور از چشم دیگران.

نکته: کنش‌هایی که در حضور دیگران، ولی بی‌توجه به آن‌ها اتفاق می‌افتد، کنش اجتماعی نیستند. مانند: فردی که در کلاس درس نشسته، ولی بی‌توجه به اطرافیان و در ذهن خود رودخانه‌ای خروشان را تخیل می‌کند، کنش اجتماعی انجام نداده است. کسانی که کنشگران با توجه به آن‌ها دست به کنش می‌زنند، متفاوت‌اند؛ مانند: کنش‌هایی که ناظر به افراد آشنا انجام می‌شود، متفاوت است با کنش‌هایی که ناظر به افراد غریبه صورت می‌گیرد.

پدیده‌های اجتماعی

به کنش اجتماعی و پیامدهای آن، پدیده‌های اجتماعی می‌گویند.

شکل‌گیری پدیده‌های اجتماعی: کنش اجتماعی خردترین پدیده اجتماعی است و سایر پدیده‌های اجتماعی آثار و پیامدهای آن می‌باشند.

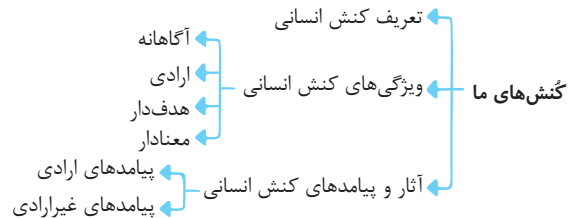
مثال: فردی به تنهایی و با صدای دلخواه در مکانی مطالعه می‌کند (کنش انسانی) ← حال اگر فرد دیگری وارد شود، مطالعه او به یک کنش اجتماعی تبدیل می‌شود و پای هنجارها و ارزش‌های اجتماعی را به میان می‌آورد.

او برای رعایت حقوق دیگری (تحقق یک ارزش) باید در حضور دیگران آرام مطالعه کند (پیدایش یک هنجار).

مصادیق پدیده‌های اجتماعی: هنجارها و ارزش‌های اجتماعی پیامد کنش اجتماعی می‌باشند.

هنجار اجتماعی: شیوه کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه است ← در هر جامعه‌ای احوالپرسی از دیگران شیوه‌های معینی دارد.

درس ۱ کنش‌های ما (آن چه انجام می‌دهیم)

کلیدواژه‌ها: کنش، فعالیت‌های طبیعی، آگاهی، اراده، معنا، هدف‌دار، پیامدهای کنش، پیامدهای ارادی، پیامدهای غیرارادی

کنش انسانی

در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، کنش می‌گویند و به انجام‌دهنده آن، کنشگر می‌گویند.

ویژگی‌های کنش انسانی

۱- آگاهی: کنش انسان به آگاهی وابسته است؛ اگر آگاهی نسبت به کنش از بین برود، کنش ادامه نخواهد یافت؛ مانند سخن گفتن. فردی که به زبانی آگاهی ندارد، نمی‌تواند با آن زبان سخن بگوید. بنابراین تا آگاهی نباشد، کنشی صورت نمی‌گیرد.

نکته: کنش انسان‌ها همیشه براساس آگاهی صحیح صورت نمی‌گیرد.

۲- اراده: کنش انسانی به اراده وابسته است؛ یعنی تا خواست انسان نباشد، کنش انجام نمی‌شود؛ بنابراین برای انجام کنش انسانی علاوه بر آگاهی، اراده فرد نیز لازم است.

نکته: ممکن است فردی به کاری آگاه باشد، ولی تصمیم به انجام آن (اراده و اختیار) نگیرد.

● فعالیت‌هایی مانند ضربان قلب، پلک‌زدن، تنفس و ... کنش محسوب نمی‌شوند، زیرا مستقل از آگاهی و اراده فرد (انسان) صورت می‌گیرند؛ یعنی به آگاهی و اراده فرد بستگی ندارند و «فعالیت‌های طبیعی» محسوب می‌شوند.

۳- هدف‌دار: فعالیت انسان با قصد و هدف خاصی انجام می‌شود، اگرچه ممکن است همیشه به آن نرسد، مانند فردی که لب رودخانه‌ای نشسته است یا قصد ماهی‌گیری دارد و یا می‌خواهد از آن عبور کند یا ... (به هر شکل دارای هدف و قصدی است). پرسش «چرا چنین کاری کردی؟» را از هر کنشگری می‌توان پرسید.

نکته: انسان‌های مختلف در انجام کنش‌هایشان اهداف یکسانی ندارند.

۴- معنادار: با توجه به ویژگی‌هایی که بررسی شد، کنش انسانی دارای معناست و انسان‌ها با توجه به معنای کنش خود آن را انجام می‌دهند؛ مانند دانش‌آموزی که در کلاس دست خود را بالا می‌آورد و معنای کار او اجازه خواستن است و معلم نیز در صورتی می‌تواند به او پاسخ دهد که معنای کنش او را دریابد؛ یا مانند بوق‌زدن راننده که یک کنش است و معنای مختلفی دارد.

نکته: با توجه به ویژگی‌های کنش، درمی‌یابید که فعالیت انسان از فعالیت‌های سایر مخلوقات متفاوت و متمایز است.

آثار و پیامدهای کنش

پیامدهای ارادی: برخی پیامدهای کنش به اراده خود کنشگر یا افراد دیگر وابسته است، این دسته از پیامدها خودشان، کنش هستند و باید کنشگری آن‌ها را انجام دهد.

مثال: دانش‌آموزی کتاب درسی خود را مطالعه می‌کند (کنش انسانی) ← به پرسش‌های آزمون پاسخ می‌دهد ← (پیامد ارادی کنش او)

معلم متناسب با تلاش او نمره می‌دهد ← (پیامد ارادی کنش به اراده معلم) فردی سلام می‌کند (کنش) ← فردی به او پاسخ می‌دهد (پیامد ارادی فرد اول)

ارزش‌های اجتماعی: آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی می‌باشند که مورد توجه و پذیرش همگان هستند و افراد یک جامعه نسبت به آن‌ها گرایش و تمایل دارند. مانند: عدالت، امنیت، آزادی

نکته: اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد و هیچ‌یک از ارزش‌های اجتماعی محقق نمی‌شوند. ارزش‌ها از جنس هدف و مقصود هستند و هنجارها از جنس وسیله و روش رسیدن به ارزش‌ها هستند.

هنجارها و ارزش‌های اجتماعی بعد از این که از طریق کنش‌های اجتماعی تحقق پیدا کردند، پدیده‌های جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی را ضروری می‌سازند تا از طریق تعلیم و تربیت، تشویق و تنبیه، ارزش‌ها و هنجارها را به افراد منتقل کنند. افراد با عمل کردن براساس ارزش‌ها و هنجارها به آن‌ها تداوم می‌بخشند.

کنش اجتماعی ← هنجارها و ارزش‌های اجتماعی ← جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی
تعلیم و تربیت / تشویق و تنبیه ← انتقال ارزش‌ها و هنجارها به افراد

خردترین پدیده اجتماعی ← (کنش اجتماعی) و کلان‌ترین پدیده اجتماعی ← (نظام اجتماعی) به همین صورت شکل می‌گیرند. پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آورند و به دلیل این که کنش‌های انسانی با آگاهی و اراده صورت می‌گیرند، پدیده‌های اجتماعی دارای معنا می‌باشند.

نکته: پدیده‌های اجتماعی به مرور از انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند مستقل می‌شوند (یعنی گویی به کنش انسان‌ها وابسته نیستند) و برای کنش انسان‌ها و زندگی آن‌ها فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را ایجاد می‌کنند؛ تا جایی که افراد احساس می‌کنند پدیده‌های اجتماعی مانند پدیده‌های طبیعی هستند. در حالی که پدیده‌های طبیعی مستقل از اراده و آگاهی انسان‌ها ایجاد می‌شوند، پس دارای معنا نیستند؛ مانند: کوه، دریا، جنگل. همانند پنداشتن پدیده‌های اجتماعی و پدیده‌های طبیعی و نادیده گرفتن تفاوت علوم طبیعی با علوم انسانی و اجتماعی، از این جمله‌اند.